

Alžběta Sommerová Lefkovits- ová

„I vy jste
v tomhle
pekle?“

Vzpomínky na neblahé roky
1944-1945

Triáda

„I vy jste v tomhle pekle?“
Vzpomínky na neblahé roky 1944–1945

Alžběta Sommerová Lefkovitsová
„I vy jste v tomhle pekle?“
Vzpomínky na neblahé roky 1944–1945

Přeložila Michaela Škultéty
Triáda 2019

© Elisabeth Lefkovitsová Sommerová – heirs, 2019

Translation © Michaela Škultéty, 2019

Epilogue © Ivan Lefkovits, 2019

ISBN 978-80-7474-254-5

ISBN (PDF) 978-80-7474-287-3

ISBN (ePub) 978-80-7474-288-0

ISBN (mobi) 978-80-7474-289-7

Další výpověď o holocaustu, to už přece známe, z televize, z vyprávění očitých svědků, ze soudních spisů. Může tohle téma ještě něco vydat? Když jsem se zabýval zápisky Alžběty Sommerové Lefkovitsové, tato otázka okamžitě vystala, novinář si ji, třebaže chladně a cynicky, prostě musel položit. Dokonce se musel ptát ještě cyničtěji: Není fascinace vyvolaná téměř nesnesitelným líčením velké hrůzy v případě pronásledování Židů už dávno otřepaná? Vzpomněl jsem si, že už v mém poválečném dětství byly fotografie židovských masových hrobů oblíbeným objektem směny, hned vedle bankovek v hodnotě bilionu marek. My děti jsme, když rodiče mlčeli nebo se vymlouvali, střezily nepochopitelné jako něco zakázaného.

V době, kdy jsem se zabýval zápisky paní Sommerové, se ke mně náhodou dostala zásilka od jistého pana Jürgen Grafa, adresovaná švýcarskému listu Basler Zeitung. Pan Graf provozuje v Basileji nakladatelství Guideon Verlag. Dopis obsahoval takzvanou Rudolfovu zprávu a Leuchterovu zprávu a také nezveřejněnou studii Technicky nezbytné předpoklady pro případ Treblinka, vypracovanou inženýrem Arnulfem Neumaierem z Riederau v Německu. K zásilce byl přiložen dopis, v němž Jürgen Graf nepokrytě vyzýval k tomu, aby byl v tisku příběh holocaustu konečně podán správně – na základě vědecky doložené pravdy. Ona „pravda“ zní: holocaust je jen fráze, nikdy k němu nedošlo.

Záměr je jasně patrný a u čtenáře nastává značné rozladění. Tímto způsobem se má mezi lidmi rozšířit pravicově revizionistické smýšlení, a to pod pláštěm neutrální vědeckosti. Cílem je získat publicitu za každou cenu. A když je úmysl odhalen, v novinách se o tom už nic nedozvíte. Stejně málo se o tom hodlám zmiňovat zde, pouze jedna

poznámka: v oněch „zprávách“ je mezi řádky zjevná právě výše zmíněná fascinace hrůzou, vědecká dikce ji pouze kašíruje, stejně jako to činil strašlivý byrokratický jazyk nacistických ne-lidí.

Je to náhoda, že tato zázilka přišla právě teď? Vůbec ne, znovuprobuzení nacismu v ulicích je doprovázeno na intelektuální rovině také nebezpečným falšováním dějin. V dnešní záplavě faktů lze lidmi snadno manipulovat a podle toho, jak jsou vnímaví, v nich pokaždé něco uvízne. Abychom tomu dokázali čelit, potřebujeme osobní vzpomínky. Jsou o to živější, čím strašnější věci dotyčný zažil. O to nekompromisnější, čím méně paušálně žalují. Zápisky Alžběty Sommerové jsou přesvědčivé, protože si od příběhu svého utrpení dokázala najít odstup a zároveň si zachovala vnitřní blízkost k lidem ze své minulosti. Právě to je prostředek proti fascinaci zlem – a právě proto vydáváme tuto knihu.

Ewald Billerbeck

Od doby, kdy má matka dokončila své memoáry, uplynulo několik desetiletí. Zájem o literaturu holocaustu byl tehdy ještě v počátcích. Všechna základní fakta byla sice známa – koncentrační tábory, plynové komory, hromadné hroby obětí –, ale v povědomí veřejnosti nebyla ještě zakotvena. Dosti neočekávané bylo, že se hned zkraje objevila skupina lidí, kteří se snažili popřít samotnou existenci holocaustu. Překvapivě mnozí z nich nepocházeli ze země jeho strůjců – z Německa. Popírači se vyskytli všude, kde nebylo podhoubí antisemitismu odstraněno, takže to byli lidé i z Velké Británie a USA a řady blíže nejmenovaných zemí.

Taková byla situace, když pan Ewald Billerbeck psal úvod ke knize mé matky. Ve Švýcarsku vychází několik prestižních novin, například *Neue Zürcher Zeitung* a *Basler Zeitung*. Rukama jejich redaktorů procházely jednak autentické zprávy přeživších, ale i zprávy, jejichž cílem bylo existenci holocaustu popřít, nebo ji aspoň relativizovat. Právě proto, že Ewald Billerbeck měl na svém redakčním stole příspěvky od takových popíračů, byl o to víc potěšen, že se mu dostal do rukou manuskript mé matky, jenž představoval výraznou protiváhu ke zprávám, které bychom dnes nazvali „fake news“. Články od revizionistů holocaustu měly náter serióznosti a čtenář se dozvěděl, že plynové komory neexistovaly, že koncentrační tábory byly jen pro zločince, fotografické záběry byly pořízeny v Hollywoodu. Pod pseudovědeckostí se skrývala zjevná snaha sdělit čtenáři, že holocaust se jednoduše nekonal.

Má matka popisovala svou skutečnost, své prožitky. Nic víc. Dnes existují skvělá dokumentační střediska, ať už v Bergen-Belsenu, Ravensbrücku a Osvětimi, a také v muzeích ve Washingtonu a památníku Jad Vašem – to vše bylo tehdy teprve ve stavu zrodu. Vyvstává otázka, zda